

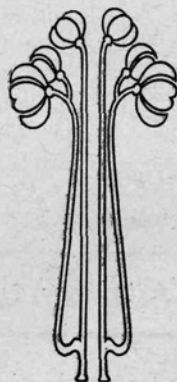
*Spedizione in abbonamento postale.
Poština plaćana v gotovini*

VIGRED

ŽENSKI LIST

LETO 1943

10

»VIGRED«, ženski list. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša lir 11.50. Če se naroči 20 izvodov pod enim naslovom, samo lir 9.50.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Mašič) v Ljubljani, Slomškova ulica 1. — Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravišтво Slomškova 1.

Tiska Zadružna tiskarna (M. Blejec) v Ljubljani.

VSEBINA: Pavla Jaricot (N. Jeločnik). — Danejeva Vida (J. Jalen). — V spomin. — Na cesto (M. Pučko). — Senca (J. Jörgenson). — Gospodinjska kemija (Ing. A. Neřima). — Prehrana zdravega in bolnega človeka (M. Sivec). — Za pridne roke. — Naša posvetovalnica. — V naših domovih.

Pridobivajte novih naročnic!

JUTRO . . .

Rosno jutro prebuja polje. Ko sonce posije, raztrese po rosnih travah dragocene bisere. Žitne bilke se majoje in na resah visijo drobčkani kristalčki rose. V te se sonce najprej ogleda in jim prilije zlata.

Drobni, večno veseli škrjančki se s prvim svitom poženejo navpično proti nebesni modrini, kjer žgolijo svojo pesem. Ta pesem je hvalnica Bogu, slavospev žitnemu polju. Živa je, da človeka ogreje in mu vdihne moči in svežosti.

Med rože in med žitne bilke so čez noč pajki razpeli mreže; noč je drobne niti posrebrila s svojo roso.

Rahla sapa vdihne življenje vsemu polju in ga prav predrami iz sanjavosti.

Vsa rast pije moči iz dobre zemlje. Klobuk snameš in hitro poprosiš, da bi nam ljubi Bog dal vsakdanjega kruha.

Vriska ti srce, ko stopaš v svežem jutru po poljski stezi med njivami, nad katerimi plava pesem in na katero se prelivajo prameni sončnega zlata.

Pozdravljeno mlado jutro, ki odevaš vso zemljo v svoj čar! —jkc

Za sklad »Vigredi«:

Šimec Jožefa	L	3.50
Sedej Štefka	„	8.50
Kosem Vida	„	10.—
Anžič Boža	„	8.50
Može Marija	„	2.50
Goršič Fanika	„	7.—
Bečaj Amalija	„	5.—
Rezar Ivanka	„	8.50
Jama Julija	„	7.—
Vicic Giovanna	„	3.50
Primar Albina	„	3.50
Plestenjak Frančiška	„	3.50
Strojanšek Ina	„	8.50
Čebolin Rina	„	3.50
Komljanec Antonija	„	3.50
Gande Marija	„	7.—
Kolarič M.	„	126.50
	L	221.—

Vsem darovalkam se najlepše zahvaljuje
uprava Vigredi

Poravnajte čimprej zaostalo naročnino!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Sodno depozitni oddelek,
hranilniki, tekoči račun

Pupilarno varna!

Izplačuje „a vista“ vloge vsak čas,
„navadne“ in „vezane“ po uredbi

Za vse vloge in obveze hranilnice
jamči

Mestna občina ljubljanska

Misijonska nedelja. Pavla Jaricot, ustanoviteljica DŠV

N. Jeločnik

To je pa zgodba Pavle Jaricot, velike žene, ki jo je bil Bog namenil v blagoslov svojim apostolom-misijonarjem, da pokaže vsemu svetu, kako ubogo človeško ničè kot orodje v Njegovih rokah lahko veliko korist prinese slavi Njegovega imena in veličastju svete Cerkve od rodov do rodov.

Vihar krvi, zmot in blodenj se umika v dalje. Na Francijo počasi pada svetloba in mavrica lepših dni oznanja mir. Velika revolucija krvi beži pred revolucijo blagoslova.

V tistih dneh živi nekje sredi francoske zemlje mož, ki ga kličejo za Antona Jaricot. V Lionu, mestu svile, ki gre o njem sloves na vzhod in zapad, ima svoj dom, v njem ženo in kopico otrok. Anton, zvest staremu izročilu lionskih svilarjev, brižno vodi bogato obrt. Ne slutí, da je v teh dneh lionskemu mestu namenjena slava, da bodo ime Lion izgovarjali z njegovim imenom rodovi zemlje, ne zaradi drage tkanine, ki jo pošilja v svet, marveč zaradi drobnega dekletca, ki se mu rodi, zaradi otročiča, ki ga krstijo na ime Pavla in mu dajo ime hiše — Jaricot.

Pavla raste iz otroka v deklico. Prepestri so pogovori z bratom Filipom. Stara pestunja jima pripoveduje o kitajskih in japonskih mučencih, o daljnih zemljah, kjer žive milijoni in milijoni ljudi, ki še ne poznajo Kristusa in Njegove Cerkve. V malih dveh vzplamti želja po velikih dejanjih: Hočeta v misijone. A Filip se protivi: samo on pojde, Pavla naj v domovini zbira zanj in ga oskrbuje v apostolskem delu...

Mladostne sanje! Čas teče, iz male deklice Pavle se razvije brhko dekle, svet se čudi njeni lepoti. Roji mladih gizdalinov jo obletavajo in ji dvorijo. Kdo bi se ne potegoval za roko lepe in bogate Pavle?

Dekle se predaja ničemurnosti. Godijo ji laskave besede in zavidljivi pogledi. Vsa pozornost lionske družbe velja njej, hčeri Antona Jaricota.

In vendar!

Bog jo vodi drugam. Namenil jo je bil za velika dejanja. A hoče, da se njena mladost prečisti v ognju trpljenja, preden jo pošlje na veliko pot najplemenitejše ljubezni. Obdari jo z boleznijo, oropa jo matere in v teh trpkih dneh se Pavla zave.

Z odločnim sklepom pretrga doseданje življenje, spozna pot in se vrne k materinim naukom krščanske popolnosti. Žrtev, pokora, samozatajevanje, molitev in globoka razmišljanja, to so kamni, na katerih gradi novo življenje.

Vneto si dopisuje z bratom Filipom, ki študira bogoslovje v »Semenišču za zunanje misijone« v Parizu. Prenekaterikrat prebira žalostna poročila misijonarjev, ki bedni in revni žrtvujejo svoja življenja za razširjenje Kristusovega kraljestva, daleč proč od domovine. Položaj misijonstva je obupen. Vlade evropskih narodov so odpovedale svoje podpore, Rim ne zmore veliko, revolucija je razdrobila in uničila cerkveno imetje, misijonskega naraščaja ni, oznanjenje evangelija peša.

Pavla se zgrozi. Silno hrepenenje vstane v njej, hrepenenje, da bi pomagala in reševala. »Misijonstvo je v nevarnosti, ker ni municije!« Ta zavest v njej je živa.

In začne! Odločno in neustrašeno.

Nekdanja lionska lepota se druží s preprostimi delavkami po svilarinah, jih zbira in nagovarja, naj molijo za misijone, naj žrtvujejo zanje. Počasi uspe. A zdi se ji, da je vse njeno delo mlahavo, zdi se ji, da gradi na pšek, da se bo vsa njena stavba podrla ob prvem vetru. Vse njeno delo je zavisno le od nje same. Kaj pa, če ona odpove? Kdo bo zbiral? Kdo vodil?

Pavla razmišlja, moli, trpi, a ne odneha. Dve leti traja ta borba za izgradbo nove organizacije, ki naj bo trajna in blagoslovljena pomoč misijonskemu delu.

Tako sedi sredi jesenskega večera nekoč in spet razmišlja. Venomer pričakuje razsvetljenja od zgoraj. Tedaj pa, sama ne ve, kako je prišlo, najde, kar je iskala skoro dve leti!

Odkritje je preprosto, naravnost naivno, in vendar bo rodilo tako obilne sadove.

Zamislil si svoje delo kot velikansko armado misijonskih sodelavcev, ki naj se imenuje »Družba za širjenje vere«. Tisti, ki so pripravljeni vstopiti v to armado, naj se družijo v desetnije z desetinikom ali desetnico, desetnije v stotnije, stotnije v tisočnije. Desetniki naj skrbijo, da bodo člani te Družbe izpolnjevali svoje dolžnosti: vsak dan pomolili očenaš in zdravomarijo s posebnim vzklikom svetemu Frančišku Ksaveriju, da Bog po njih duhovnih darovih razlije milosti na misijonska polja in blagoslovi svoje žanjice in žanjice. Ob tednu naj pobirajo pri članih male prispevke, ki jih bo poseben odbor pošiljal vse skupaj v Pariz družbi za zunanje misijone.

Načrt je storjen. Jasno začrtana pot leži pred Pavlo. Dekle se vrže na delo s podvojeno silo. Svetlo veselje jo hrabri, zavest, da dela nekaj, kar bo ostalo ko nje že nikjer več ne bo, ji daje novih moči in jo podžiga k silni vnemi.

Čudo božje!

Šibka ženska začne podpirati z vsem mladostnim ognjem, s trdno vero, da Bog to hoče od nje, misijonsko delo vesoljne Cerkve.

Pavlina gorečnost vžiga nove sodelavce in sodelavke. Vsi delajo živo in neutrudno. Desetnji sledi desetnija, osnuje se prva stotnja, kmalu za njo tisočnja, ne ena, kar dve!

Takrat pa nenadoma nastopi trenutek, ko ne uniči, marveč samo povzdigne Pavlino organizacijo. Pavla res da odloži vodstvo v bolj izkušene roke škofijskega odbora, a v nagrado je njena organizacija, ki je bila do zdaj namenjena samo kitajskim misijonom, svetovna, njena pomoč obseže katoliške misijone vsega sveta. Sam papež Pij IX. blagoslovi Družbo in jo obdaruje s številnimi odpustki...

Močna žena, ki je ugajala Bogu, da je po njej izvršil čudovite stvari!

Danes je njen spomin živ bolj ko kdaj poprej. Saj ona sama živi naprej, živi v svoji veliki organizaciji, živi v srcih milijonov in milijonov novokrščencev, ki jim je njeno delo pomagalo do sreče v Kristusu, v naročju Njegove Cerkve.

L. 1922. je pokojni »misijonski papež« Pij XI. prav za stoletnico Pavline organizacije, Družbo za širjenje vere prenesel v Rim in jo sebi podredil. S tem jo je napravil za papeško. Največja njegova želja je bila, da so vsi katoličani člani DŠV, ker s tem izpolnijo vsaj v najmanjši meri svojo misijonsko dolžnost, ki jih v vesti veže kot ude skrivnostnega telesa Kristusovega.

Slovenska DŠV praznuje v letu 1944. dvajsetletnico svojega obstoja. Želja vseh slovenskih misijonarjev in misijonark, ki trpe in delajo med poganskimi množicami, je, da se tudi pri nas v Sloveniji najdejo med našimi dekleti in ženami nekatere, ki bodo sledile zgledu Pavle Jaricot in poleg svojega poklicnega dela žrtvovala mlade moči za delo v DŠV. Žele pa to tudi vsi naši borci Kristusovi in z njimi vred vesoljna Cerkev, da vse naše katoliško žensko vstopi v DŠV in s tem izpolni svojo najmanjšo misijonsko dolžnost.

Žrtev je tako malenkostna, a sadovi, ki jih bo žrtev rodila, bodo zdravi, obilni in blagoslovljeni!

V spomin

za obletnico smrti preč. g. Kramariča

Nedeljsko popoldne je. Tam po rebri navzgor se vije iz župne cerkve v Starem trgu lepa in pisana vrsta naše mladine. Ljubeznivo stopicajo najmanjši, njih usteca neprestano drobno svojo pesem, drobne

ročice čvrsto drže lepe šopke pomladnih rožic. Resno se razgovarjajo starejše deklice med njimi. Vse pa zlati božje sonce in ogreva, ogreva vsa ta mlada in lepa srca, ki preprosto, a ljubeče neso prvi po-

mladni pozdrav tja k cerkvi sv. Martina v Podcerkvi, saj tam leži pokopano pre-dobro, v mučeništvu izkrvavelo srce naj-boljšega duhovnika, ki je vse, še posebno pa te male v Kristusu tako zelo ljubilo.

Beli zvončki ob poti vnovič privabijo deco, da seže po njih. Razkrope se po gmajni, vse hiti, da bo čim več, čim lepše, celo mali Dinček ne zaostaja. Kako lepa in iskrena je otroška ljubezen!

Še malo in že se ta velika, otroška dru-žina tiho zgrne liki živo cvetje ob pre-ranem grobu svojega ljubeznivega gospo-da kateheta. Snežna belina zvončkov iz ne-dolžnih otroških rok pokrije mali, lepi grob tik pokopališke cerkve. Milo, skoro boječe zazveni v daljo pesem žalostinka iz otroških grl. Vdano in goreče doni v nebo otroških src molitev sv. rožnega venca.

Kdo je, ki mu naša mladina tako lju-beče poklanja prvi pomladni pozdrav, ki mu tiho daruje to snežno belino zvončkov, žalno pesem srca, vtopljeno molitev čistih duš?

Komu ti hrepeneči in drhteči obrazki, ta jasnina nedolžnih, a žalostnih oči, ta tiha bolečina mnogih src? — Kdo je, ka-terega duh živi še tako močno in živo med nami in v nas, ves čist in lep, ne-dotaknjen, poln svetosti in miline.

Naš predobri in častiti pokojni gospod Kramarič, prijatelj mladine in duhovni vodnik mnogih! — Vas je obiskala naša mladina v prvi pomladi, Vam nadela be-lega cvetja na prezgodnji grob, zapela pesmico v pozdrav in Vaši čisti, mladi duši poslala toplo molitev svojih malih, goreče ljubečih src.

Danejeva Vida

Janez Jalen — (Nadaljevanje)

Jeran je zamahnil proti Matiju kakor bi ga hotel udariti: »Ti si cel trbosan. Kar treščiš jo.«

»I, saj.« Matija je bil malo v zadregi. Morebiti je pa le preveč rekel.

»Prav imaš, Tonej,« je pritrčila svaku Vida: »Midva se že sama lahko dogovori-va. Kaj se vtika vmes.«

»Saj to ravno hočem, da se domenita,« se je branil Matija.

»Kaj ne, pa kar vpričo tebe. To bi bila lisasta. Kaj pa tebi mar.« Vida je spretno zaobrnila pogovor na šaljivo stran. Iz vse-ga njenega obnašanja sta pa brat in svak videla, da bi Vida Toneja, če bi jo zares vprašal, ne zavrnila kar kratko in gladko. In sta res tudi prav uganila. Vida se je sama zase že večkrat ukvarjala s to mi-slijo. Največ zaradi otrok, za katere je obljubila umirajoči sestri, da bo skrbela kakor za svoje. Sedaj pa ni marala več naprej o tem govoriti. Nalila je v skodelico čaj in ga ponudila obema oratejema.

Po končani malici Vida ni odšla domov. Matija in Tonej sta spet zastavila oranje, Vida pa je pričela trebiti mejo. Odšla pa je precej daleč stran, prav k poti, kjer je trava že odganjala. Hotela je biti tudi sama s svojimi mislimi. In je preudarjala in

razmišljala: Vdovca, pa kar s štirimi otro-ki. To res ni kaj prida mikavno. Pa saj je Vehar tudi vdovec. Otrok pa prav za prav nima več, odkar je omožil hčer. Ka-ko, da jih nima! Na Milko ne bo pozabil. Kri je le kri. Ona in zet bi prav gotovo najrajši videla, da oče ostane samski. Po-tem bi Veharjevo bogatijo nekoč vso po-dedovala ona dva sama, ali pa njiju otro-ci. Je pač tako na svetu, da čim več kdo ima, tem več bi še rad pograbil. Prav go-tovo bi Milka in njen mož njo zavidala. Še bolj pa njene otroke, na katere bi se Lojz trdno navezal, omoženo edinko iz prvega zakona bi čimdalje bolj pozabljal. Vsaj tako se kar pvsod godi. Imela bi pa vse-ga dovolj. In delati bi ji tudi ne bilo treba skoraj nič.

Vidi so nehote zastale grablje. Zagle-dala se je čez ravne Blata, za katerimi se je v daljavi belila Veharjeva enonadstrop-na hiša. Le katero bi ne mikala!

Raz deteljjišče, ki se je čimdalje bolj krčilo in se spreminjalo v sveže razorano njivo, je pa na Vido ves čas pogledoval Jeran. Uganil je, da Vida misli na Ve-harja in na njegovo bogatijo. Po čemu naj bi se bila pa drugače zaverovala prek Blat. Saj ima po svoje prav. Bi kar vsaka rajši

izbrala Veharja, kakor pa njega. In je sklenil Tonej, da Vido sploh vpraša ne. Ne danes in nikoli ne. Bo že kako. Če gre tudi vse pod nič.

Iz zamišljenosti sta Vido zmotila Tonček in Vidka. Prinesla sta vsak svoj šopek nerodno natrganega spomladanskega cvetja. Še beli teloh in rdeče resje sta bila staknila nekje med grmovjem. In je povedal Tonček, da ponese rožice mami na grob. Vidka pa je stegnila rokico proti Vidi in ji ponujala šopek: »Jaz pa tebi dam. Ti tudi moja mama.«

Vidi se je milo storilo. Vzela je cvetje in pohvalila malo nečakinjo. Zdelo se ji pa ni povsem prav, da otrok bolj misli nanjo, kakor pa na svojo mrtvo mater v grobu. Velela je Vidki, naj tudi za mamo v jami nabere cvetja.

»Bom blz,« je bil deklček koj voljan ubogati. Stekla je nazaj proti grmovju v bregu. Bratec Tonček pa za njo.

Vida je ostala spet sama. Otroka sta ji bila obrnila misli drugam: Pri Jeranu res ni bogatije, pomanjkanja pa tudi ne. In kako rad je Tonej imel Alenko in kako dobro sta se vsa leta razumela. Ni čuda, da je sedaj kakor zgubljen. Pa otroci —? Saj jih ima rada kakor bi bili njeni. In oni njo nič manj. Prav nič bi jih ne ločila od svojih. Vsaka druga jih bo. Revčki!

Spet so Vidi zastale grablje. Tokrat se je pa obrnila proti njivi, kjer je Jeran vodil svojo in Danejevo kobilo in sta z Matijem orala gosto zraščeno in trdo deteljišče. Visoko nad njivo in mejo pa je krožil škrjanec in veselo žvrgolel v spomladanskem soncu. V hrastih in lipah in po grmovju pa so gostoleli svatovsko pisani drugi drobni ptiči. Nekje pa je brneče naglo trkal ob suho vejo detal in klical k sebi samico, da si izdolbeta duplo, domek za bodočo družinico.

Na poti je zaropotal zapravljenec. Vida se je ozrla in zagledala na vozu Veharja. »Takrat ga prinese, kadar ga je najmanj treba,« je bila Vida nejevoljna. Umakniti se pa ni več mogla. Lojz je že ustavil tik pred njo konja. Na njivi pa je glasno počil Jeranov bič.

»No, kako, srce moje?« se je Lojz oblastno zasmejal raz voz.

»Da se ti ljubi delati norca. Pa pri teh letih.« Vida nič kaj prijazno ni pogledala

Veharja. Lojz pa se je smehljal in se igral z bičem, kakor bi hotel pokazati, da naredi z Vido, kar hoče. Oprl se je s komolcem na naslonjalo in se nagnil proti Vidi: »Pa si kaj slabe volje danes. Jaz sem te pa hotel vprašati, kdaj se vzameva?«

»Hi!« je rezko pognal konje na njivi Jeran. Vida ni preslišala in je tudi vedela, kaj Toneju ni všeč. Nekaj zavoljo tega, nekaj pa zavoljo Veharjevega bahatega obnašanja je kaj samozavestno odgovorila Lojzu: »Saj še ne veš ne, če te maram.«

»O, hudirja,« se je začudil Vehar: »Marsikatera bi si vseh deset prstov obliznila, ta pa še premišlja.«

»Kaj pa misliš, da si, če imaš malo več denarja. Da boš kar požvižgal, pa bom tekla za tabo. Počakaš!« Vida se je zavnala in postavila grablje pokonci kakor na boj.

»Če je pa tako, sem se pa motil.« Vehar, je nizko kinknil z glavo.

»Mi je prav žal.«

»Pa brez zamere.«

»Srečno!«

»Hi!« Lojz je pognal konja in odpektal po poti proti Begunjam.

Danejeva Vida pa je trebila naprej mejo kakor bi se ne bilo nič zgodilo. Spet sta prihitela k njej Alenkina otroka. Tokrat je Vidka prinesla šopek za na mamin grob, Tonček pa za teto. Vidi je bilo tako dobro pri duši. Le kako je mogla kdaj misliti, da bi zavoljo bogatije zapustila te nebolgljene otroke. Naka!

Na deteljišču je Jeran spet umerjeno poganjal konje in ni več bentil nad njimi. Pa ni vedel, kaj sta se Vehar in Vida menila. Slutil pa je, da zanj pogovor ob poti ni izpadel slabo.

Hi, hi, hi!

Visoko nad poljem je pa še vedno brezskrbno žvrgolel škrjanček.

(Dalje prih.)

Za praznik Kristusa Kralja se udeleže vse Vigrednice cerkvenih pobožnosti. Doma pa oskrbe čim slovesnejšo obnovo družinske posvetitve presv. Srcima Jezusovemu in Marijinemu.

Na cesto

Marija Pučko — (Nadaljevanje)

Dušan se vrača. Gospa je iz sebe. Anka bega od predmeta do predmeta, snaži, pospravlja in pripravlja. V sobah v nadstropju so drage cvetice, pohištvo meče sence na pestre preproge.

Povsod se pozna še dotik mladih rok in mehka toplina, ki jo izžareva dekletke, ki zase ni našlo še toplega doma.

Potem je prišel in bil prijazen. Poljubil je mater in tudi Ankine lepote ni mogel prezreti. Dal ji je roko, pa mu je drhtela, pogled se mu je vpil v njene temne oči.

Prišel je od tujega morja in bil prepoin južnega sonca, vonj daljnega cvetja ga je zibal v opojnost še vse tiste dni.

Med tem ga je prišla obiskat tudi njegova nevesta. Anka je obstala ob njeni ponosni, visoki lepoti. Dušan ji je pa kazal svoj hladni izraz. Saj je bila tudi ona kot sfinga brez duše.

*

Neko noč je čakala gospoda. Dolgo se ni vrnil, a ni kot navadno vzel ključa s seboj. Naslonila se je na kuhinjsko mizo in sanjarila. Zdelo se ji je lepo. Iz vrta je dehtelo in v sosedni vili je študent ob svojih goslih jokal za dekletom. Vrba žalujka se je sklanjala vse do njenega okna in hrepenenje je prožilo nje ozke veje v sij luči med ozke križe na oknu.

Po cesti mimo sta se vračala fant in dekletke, morda zašla v hotenju za življenjem. Anki pa se je zdelo, da sta srečna in da romata v zarjo, ki se bo jutri rodila na zatonu sanjave poletne noči.

Potem se je vrnil. Šla je odpirat in vse lepe sanje so ji še trepetale v očeh in na ustnah. Dušan jo je gledal. »Ti naša živa Venera!« In jo je v naglici vroče poljubil.

Anka je trepetala. Sklonjena se je vračala v sobo. Na ustnicah jo je žgal strastni poljub in v duši se je rušilo spoštovanje do gospodarjev.

O, in to ni bil France... Tisto noč je jokala v razdvojenosti in v nemiru.

*

Ščasoma je bilo kot poprej. Dušan je ostal doma, dražil mater in nagajal Anki. V sina zaverovana vdova je trgala cvetje in Anka mu je krasila stanovanje ter se

gibala med vsem razkošjem kot najlepši božji cvet.

»Za v gumbnico mi boš,« je rekel Dušan. Anka se je smejala.

Nekoč je dobila obisk. Našla jo je Mimma, nekdanja sosedka, namenjena že od zdavnaj za Potočnikovo mlado.

Ančka je likala perilo, ko nekdo močno pozvoni. Kuharica gre odpirat, pride z Mimmo. Spogledali sta se, pozdrav bi skoraj izostal.

Mimma je prišla povedat, da se France ženi. Spolnil bo očetovo iskreno željo. Saj sam uvidi, kaj je prav. Predaleč je hotela Anka, na poti navzgor pač rado spodrsne. In ker ona kot nevesta ne mara nobenih nevšečnosti, je prišla povedat, kako in kaj, da bo vse v redu. Slišala je, da mu piše. Torej, zdaj si bo na jasnem. Na vratih ju je gledal Dušan. Obraz mu je bil, kot da bi se hotel veselo smejati.

Mimma je odšla. Saj še zbogom ni voščila. Anka je obstala. Daleč nekje se je spuščala noč. Anka, dete, to so tvoje lepe sanje...

Naslonila se je na okno. »Kako je vse umazano in črno! Vsa srca in duše, nikjer ni nobene luči, — še križa ni v kotu, —« je kričalo v duši. Zadnji steber se je zrušil, noč je rastle na pot brezdomki in dvoje vročih oči jo je vabilo k sebi.

Če človeku odvzamejo še zadnje, ki mu je v lasti, se zruši v sebi kot rastlina in če nima notranje moči, se ne dvigne. Pada in ne ve, kaj dela. —

V Anki se je zrušilo. Tak je France, kakor drugi. Prišel je in govoril, a se naveličal in šel, ne da bi se spomnil, kako živo je v njeni duši pustil svoje ime in svojo sliko.

Tisto noč je Dušanu verjela, da jo hoče za nevesto. Smejalec se je svoji igri in jo osvajal.

France je pa čakal, kdaj pride čas, da pojde lahko po nevesto, ki ga čaka tam v mestu, ljubeča in zvesta. Stal je pred križem na vasi in — molil, da bi se srečno prav vse uredilo. (Dalje prih.)

Poravnajte naročnino!

Senca

Johannes Jörgenson

O polnočni uri je pozvonilo pri vratih pesnika. Vstal je izza mize, na kateri je stala steklenica burgundca, vaza s cvetjem in tintnik, ter je odšel odpirat. Svetilko je vzel s seboj in jo je nosil pred seboj.

Zunaj na vrhu stopnic je stal dolg, suh, mlad človek s širokim klobukom na glavi. Četudi je bila mrzla zimska noč, ni imel suknje. Kratek, tesno zapet suknjič je bil edino, kar naj bi ga branilo mraza; ovrtnik je imel privihan do ušes.

Imenoval je ime pesnika in je prosil za razgovor z njim. Pesnik je povabil tujca, naj vstopi in je šel tudi sam za njim. Sedla sta k mizi, na kateri je stala steklenica burgundca, vaza s cvetjem in tintnik. Mladi mož je gledal te predmete. Pesnik je poiskal še en kozarec v omari in ga je nalil svojemu čudnemu gostu.

»Takole torej izgleda pri vas,« je spregovoril tujec s kratkim vzdihom, ki naj bi pomenil zadovoljstvo, in je obožujoče pogledal pesnika. »Prišel sem, da to vidim, preden umrjem.«

Pesnik je hitro postavil kozarec na mizo, da je zazvenelo. »Ali vam je slabo? Ali ste bolni?« je hitro vprašal.

»Čisto dobro se počutim,« je odgovoril tujec. »Telesno mi nič ne manjka. Le duša je, duša, ki ne more več. Grem, da umrjem; pred to svojo zadnjo potjo pa sem prišel, da vas vidim. Zato sem tudi pozvonil ob tej neprimerni uri pri vas.«

Tujec je poskusil piti iz svojega kozarca, glas se mu je tresel, obraz mu je posinel. Bil je morebiti dvajset let star; v njegovih potezah in njegovem vedenju je bilo nekaj podobnosti s pesnikom. Videti je bil, kakor da sta si sorodna.

»Vi ste človek, ki je na svetu meni največ pomenil,« je nadaljeval. »Vse vaše knjige sem prebral in jih vedno iznova prebiral. Cele strani znam iz glave in prav tako cele vaše pesmi. Moje resnično življenje sem živel v vas in z vami.«

»Kaj pa ste?« je vprašal pesnik; čutil je pa takoj sam, kako neprimerno je bilo njegovo vprašanje. »In zakaj me pa niste doslej še nikoli obiskali?« je pristavil.

»Saj to ni bilo potrebno,« je oni odgovoril. »Poznal sem vas dovolj, morebiti še preveč. Zdaj sem imel samo še to željo, da bi bili vi zadnji človek, ki bi ga videl in ta prostor zadnje človeško bivališče, v katerem bi bil. Želel sem, da bi se moj pogreb izvršil iz te hiše.«

Zopet je pil in potem nadaljeval:

»Kaj sem v življenju bil, me vprašate! Ali ni to popolnoma nevažno? Morebiti sem celo svoje življenje stal za prodajnim pultom v kaki nizki, mračni in prašni prodajalni in sem vsake pol ure prodal kako plesnivo knjigo kakemu ubogemu dijaku, vmes pa sem gledal na ozko, umazano uličico, po kateri se je počasi odcejala dežnica v kanal... Morebiti sem nekdanj hotel pesnikovati, pisati, postati velik in sloveč mož — kakor vi...«

Spominjam se dneva, ko sem vas prvič videl. Poleti je bilo v podeželskem mestu, kjer ste se ustavili na svojem potovanju. Vsa dežela je tedaj izgovarjala vaše ime — vsi so ali pohujševali nad vami ali pa so bili navdušeni za vas. Mi, kar nas je bilo mladih, smo stali za vami v strnjcnih vrstah.

Videl sem vas na trgu v tem mestu; prihajali ste iz hotela, dve dami sta bili z vami. Odprli ste jima kočijo, da sta vstopili in tudi sami ste za njima stopili v kočijo. Lepi in močni ste bili, lepo oblečeni, poživljeni od jedi in pijače, v smehu in prijetnem razgovoru. Voz je zdrčal tik mimo mene, videli ste moje občudovanje in ste me pogledali z dobrohotnim pogledom — kakor bi vrgli beraču miloščino...

Zdaj vem, da ne bom postal pesnik, takrat tega nisem vedel. Mislim sem, da sem isto, kar ste bili vi, ker sem mogel čutiti tisto, kar ste vi izrazili.

Menil sem, da je odmev v meni zvok moje lastne harfe.

O, vi ne veste,« je nadaljeval tujec, glas njegov se je dvigal in je postajal trd, »vi ne veste, kaj delate, ko sedite tu in pišete in se vaša duša navdušuje v noči ob vinu. Ne veste, koliko človeških usod preusmeri — ena sama vrsta, napisana na bel papir — preusmeri, ustvari, spremeni;

ne veste, koliko človeške sreče umorite, kolikokrat pišete smrtno obsodbo — tu v tej sobi, v tej tihi samoti med cvetjem in steklenicami in kozarci...

Pomislite samo to, da mi to živimo, kar vi pesniki pišete... mi smo taki, kakršne nas izoblikujete... Mladina te dežele ponavlja kakor senca vaše pesnitve. Čisti smo, če ste čisti vi, nemoralni, če tako hočete vi. Mladi možje verujejo ali ne verujejo, prav po vaši veri ali neveri. Mlada dekleta so sramežljiva in čista ali lahkomišelnost in nemoralna, kakršne so žene, ki jih vi opisujete in slavite...»

Tujec je umolknil in zopet pil iz svojega kozarca. Potem se je stegnil čez mizo do steklenice in si je iznova nalil.

»Vzel si je, kar so dosegle njegove roke, in šel je, kamor so ga hotele nesti noge,« ste napisali v svoji zadnji knjigi,« je citiral tujec. »Sami ste me učili jemati. Vi ste nas vse tako učili.«

Slišali smo vas, ko ste govorili, da je močni tudi dobri človek, brezobzirni — mož

z mnogimi zahtevami, divjega hrepenenja, izživljanja. Iz divjakov naj bi šele postali ljudje. Opoj vina in ljubezni, igro sreče in vojne — divje življenje, ki ste ga vi imeovali življenje — to je, kar ste nam vse tako krasno predstavili!

Saj poznate pripovedko o lovčcu podgan v Hamelnu. Kakor ta, ste tudi vi hodili pred nami, večji kakor drugi ljudje; hodili ste pred nami z godbo in vabečo pesmijo. Izvabili ste nas iz domačih hiš in iz naših mest; sledili smo vam do roba prepada — kjer ste vi obstali, mi pa smo se pogreznili vanj...

Nič vam ne pomaga, da se smehljate in majete z glavo, veliki čarovnik! O, ko bi vedeli, koliko nemirnih duš ste ustvarili — koliko senc vaše podobe straši v naši deželi! Tudi jaz sem bil pod čarobno močjo vaše osebe — po svojih skromnih močeh sem vam sledil — in šele danes čutim, da je čar vaše besede — prenehal...

(Dalje prih.)

Gospodinjska kemija

Ing. Nežima Albin

Razkuževanje in razkužila

Često se zgodi, da imamo v hiši bolnika. Že med boleznijo, posebno pa po ozdravljenju je treba hišo ali stanovanje razkužiti (desinficirati). Pod desinfekcijo razumemo odstranjenje bakterij in klic, ki so povzročile bolezen. To pa lahko izvršimo na ta način, da bakterije v njihovem razvoju oviramo ali pa popolnoma uničimo.

Če bi preiskali bolniško sobo z mikroskopskimi očmi, bi našli povsod po stenah, obleki, v posteljah, pohištvu, jedilnem priboru itd. nešteto izredno majhnih klicbakterij, ki so zapustile bolnika in komaj čakajo prilike, da bi se oprijele zdravega človeka, ki pride v tako sobo. Saj povzročajo difterijo, jetiko, škrlatinko, tifus, kolero in druge kužne bolezni vprav te majhne klice. Zato je borba proti njim zelo potrebna. Znanstveniki so ugotovili z mnogimi zelo skrbnimi preiskavami, da je možno ugnati bakterije s toploto, sončno svetlobo ali s kemikalijami, ki imajo to lastnost, da jih uničujejo. Borbo s temi

škodljivimi klicami imenujemo desinfekcijo ali razkuževanje.

Ločimo dve vrsti razkuževanja. Pri prvi vrsti se borimo z bakterijami že med boleznijo, da obvarujemo pred njimi vse one ljudi, ki pridejo posredno ali neposredno v dotiko z bolnikom. Ko pa je bolezen minila, izvršimo v stanovanju temeljito končno razkuženje, po katerem ne sme v sobi več biti kužnih klic.

Toplotno razkuženje

Tkanine, ki jih lahko peremo bomo razkužili, če jih pustimo četrtno ure v vreli vodi, kateri smo primešali 2% sode. Posode iz stekla, porcelana ali kamenine postavimo v hladno vodo in segrevamo do vrenja, ker bi sicer radi prehitre toplotne spremembe popokale. Lahko gorljive predmete, ki so brez vrednosti: smeti, slamo iz posteljnih slamnjač, ostanke jedi, zavojni material in obveze je najbolje sežgati.

(Dalje prih.)

Prehrana zdravega in bolnega človeka

Milica Sivec — (Nadaljevanje)

Vročica

Vročica se javlja z zvišanjem telesne topline. Ne nastopa samostojno, temveč je posledica kake nalezljive bolezni, ki jo ugotovi zdravnik po načinu in poteku vročice. Umetno znižanje vročice bi otežkočalo in zavlačevalo ugotovitev razvijajoče se nalezljive bolezni in izguba dragocenega časa bi mogla imeti hude posledice za zdravljenje.

Vročica nastopa v samoobrambo organizma. Telo tvori varstvene snovi in skuša zatreti povzročitelje bolezni potom vročice. Sredstva proti njej uporabljamo redko in le z zdravnikovim dovoljenjem, ko izredno visoka vročina muči bolnika in obstoji nevarnost, da bi oslABLJENO telo podleglo.

V času vročice je prehrana posepešana. Bolnikova hrana naj bo okusna, lahko prebavna in bogata kalorij. Po možnosti naj bo ista v tekoči in redki kašnati obliki. Priporočajo se majhne količine prevretega mleka, mleka z žitno kavo, s kakavom ali lahkim, le malo oslajenim čajem, v slučaju močne žeje pa mrzel čaj, limonada in kislo mleko. Bolnik naj uživa še čisto govejo juho z jajcem, kurjo juho, juho iz telečjih kosti ali kako mlečno jed. Dobro teknejo pretlačeni sadni kompot, marmelada, majhne količine medu in vinski šato. Dovoljeni so tudi bel kruh, prepečenec, keksi in narastek ali puding. Od mesa sme z zdravnikovim dovoljenjem uživati bolnik kuhano teletino, kuretino in nemastno, le malo slano šunko. (Dalje prih.)

Za
pridne roke

1. Ohlapno jopico ukrojimo iz starega, ponošenega plašča. Če nam primanjkuje blaga, velike žepe in manšete samo označimo s širokimi našitki. Hrbtni del je sestavljen iz treh delov in pada zvončasto.

2. Pri popravilu starih oblek nadomestimo s pletenino v poljubni barvi manj-

kajoče blago. Naš model kaže ljubko izvedbo originalne zamisli.

3. Vsako volno blago je prikladno za plašč z dvovrstno zaponi. Kroj je pa še posebno primeren za popravilo starih plaščev, ker je hrbet prikrojen iz več delov. Model priporočamo močnim postavam.

Naša posvetovalnica

Ker za ta mesec novih vprašanj niti odgovorov na prejšnja vprašanja nismo prejeli, prav lepo priporočamo vsem bralkam vprašanja, ki doslej še niso rešena. Za prihodnjo številko pa pričakujemo prav mnogo novih vprašanj in vse odgovore na stara vprašanja.

Priobčujemo odgovor na vprašanje št. 34 iz 9. številke »Vigredi«.

Odgovor na vprašanje »Kako se odvadimo kajenju«:

Spoštovana naročnica!

Na vaše vprašanje, kako se odvadim kajenju, si drznem tudi jaz povedati svoje mnenje in pa, kako sem se jaz po petnajstih letih — odvadila.

Čisto na kratko: Brez vsakega srebrnega nitrata in drugih takih sredstev, ampak svoje poželenje in voljo sem vzela v »trening«.

Treba je volje, predvsem volje, kajti, če kadite vi sami, dobro veste, da po petnajstih letih kajenje ni igrača opustiti. Takole sem storila:

V lanskem maju sem čutila potrebo, da se tudi jaz odpovem kaki razvadi, Mariji na ljubo. Ko sem tako razmišljala čemu naj se odpovem, je vest kar zavpila v meni, naj se premagam vsaj malo v kajenju; in res storila sem sklep, da ne bom kadila nobeno dopoldne več, šele po kosilu nič prej, ob sobotah pa cel dan nič. Da je bilo to težko, si lahko mislite, ampak vztrajala sem, dasi sem bila tako »kisla«, da me nihče ni smel niti pogledati. Pa so me kljub temu trikrat premagale skušnjave, da sem Mariji dano obljubo prelomila. Strašno je bilo celih 6 ur brez kajenja, tako iz srca sem prosila, naj mi Marija da moč, da se bom odvadila, ker sem vkljub vsej neznačajnosti, da sem prelomila besedo, vendar imela resno voljo, da se odvadim.

Prvi teden je to bilo; drugi teden že bolje, tako da sem si določila koliko jih bom pokadila na dan odnosno popoldne.

Prvo popoldne samo pet in tako sem počasi zreducirala na minimum; po treh tednih sem se jaz samo sebe začudeno vpraševala ali je mogoče, da jaz, ki nisem

mogla niti vstati iz postelje brez cigarete, nič več ne kadim.

In zdaj mi niti na misel ne pride. Ko vidim kako deklice, ki kadi po vseh »pravilih mode« se mi — smili, jo pomilujem.

Seveda s svojo ubogo lastno voljo ne bi storila ničesar, vse to mi je Marija izprosila, ker je sicer videla resno prizadevanje, pa me je le še kdaj premamila želja po »božji travici«.

Torej spoštovana naročnica; samo resne volje je treba; hoteti, včasih je ta »hoteti« strašno težak, a ga premagam z božjo pomočjo. Zaobljubiti se kakemu dragemu bitju ali Njej sami, ki vidi vaše resno prizadevanje in tako čaka, kdaj boste prišli tudi vi k Njej in jo poprosili za Njeno pomoč.

Kadar bo najbolj hudo in vas bodo najbolj nadlegovale skušnjave, sami sebe pošteno primite v roke in recite s stisnjenimi rokami in z vso odločno voljo: »Ne!« — in šlo bo.

Z iskreno željo, da bi se čimprej odvadili tej grdi razvadi in bili veseli svojega uspeha, vas prisrčno pozdravlja Vigrednica

Turšec Marija, Cerknica.

Gospodični Turšec M., ki nam je poslala tako lepo navodilo, da se znamo tudi druge odvaditi grde razvade, se prav iskreno zahvaljujemo. — Vsem drugim pa priporočamo, da za prihodnjo številko na ta način, to je iz lastne skušnje obravnavajo še nerešena vprašanja.

Iz uredništva in uprave. Številnim sodelavcem in sodelavnicam, ki so poslali svoje prispevke, se prav lepo zahvaljujemo in prosimo nekoliko potrpljenja. Vse pride na vrsto. Oprostite se moramo pošiljalcem pesmi, ker jih zaenkrat zaradi pomanjkanja prostora ne moremo priobčevati. — Za novo leto že čaka prav lepa povest iz dolenskega kmečkega življenja, ki bo gotovo vsem ugajala. — Priporočamo se za pridno sodelovanje, posebno v »Naši posvetovalnici«.

V naših domovih

Kuharski zapiski za oktober

Zima se bliža. Tista zima, ki nam sprazni trg in vrt ter zahteva zato od gospodinje večje iznajdljivosti. Zima je za gospodinjo boj, vojna. In kakor dober vojskovodja pred bojem pregleda čete in pretehta svoje moči, tako mora gospodinja v tem mesecu vse pripraviti za zimo: pregledati in izpopolniti zaloge, pripraviti zimске shrambe, zasipnice na vrtu itd. Važno je v tem času pregledati nasušene sadje in zelenjavo. V tem času rado postane vlažno in začne plesniti, posebno če shramba ni prav primerna. Zato je treba še enkrat malo presušiti, da ne bo škode. Sedaj je tudi čas za kisanje zelja, repe. Poskusite tudi s celimi glavami, celo repo, ki je pomladi posebno okusna. Važna lastnost dobrega vojskovodje je mir in preudarnost. Prav to se zahteva tudi od gospodinje. Ne hlatasti na slepo za vsem, kar je mogoče dobiti in kopiciti zaloge v nedogled na škodo sebi in drugim. Premisliti, koliko je družinskih članov in kako dolgo traja zima. Saj vsaka gospodinja ve, koliko bo potrebovala; naj je ne premoti splošni nemir in negotovi čas. In še na nekaj ne smemo pozabiti! Na zaupanje. Zaupanje v Očeta, ki je nad nami in ve, česa potrebujemo. Toliko težkega je že šlo preko nas in mimo nas, da že dolžnost hvaležnosti zahteva naše zaupanje.

Fižol z rumeno kolerabo. Namočiti 30 dkg fižola in ga skuhat. Veliko rumeno kolerabo olupiti, zrežiti na majhne kocke in skuhat v slani vodi. Za dišavo prideni ščepec kumne. Ko je oboje kuhano, naredi prežganje, dodaj najprej kolerabo, potem še fižol in kuhaj še nekaj čas skupaj. Poleg se nudi pečen krompir.

Pečen krompir. Olupljen krompir prereži in na prerezani strani osoli. Čez nekaj časa ga zbriši, naloži na čisto pekačo, potresi s kumino in peči v dobro segreti pečici. Med pečenjem krompir enkrat obrni.

Omake iz zelenih paradižnikov. Očisti in zreži pol kg zelenih paradižnikov. Naredi svetlo prežganje iz masti ali olja, moke, čebule in peteršilja. Zalij najprej z žlico kisa, potem z zajemalko vode in mešaj, da

bo gladko. Dodaj zrezane paradižnike in osoli. Za dišavo prideni sesekljané janeževe ali koprove liste, če ti je ta duh všeč. Lahko pa to opustiš. Če nimaš rada kisle omake, opusti kis in dodaj nazadnje žlico sladkorja. Pokrito kuhaj še pol do tri četrte ure.

Solata iz kislega zelja. Pol kg surovega kislega zelja malo sesekljaj. Potem mu prideni 1—2 naribani jabolki, pol sesekljané čebule, žlico sesekljanega zelenega peteršilja, žličko sladke paprike in žlico olja. Vse dobro zmešaj in postreži. Lahko daš poleg še malo navadne solate.

Koruzni močnik z jabolki. V 1 litru oslajene vode skuhat 2 jabolki, da se razkuhata. Lahko ju zato zrežeš kar z lupinami. Potem to redko kašo osoli in zakuhat 5—6 žlic koruznega zdroba. Zelo dober bo močnik, če ga še malo zabeliš in po vrhu potreseš s sladkorjem.

Medeni štruklji. Stresi v skledo pol kg enotne moke, 20 dkg kuhanega in pretlaččenega krompirja, osoli, dodaj žlico olja, žlico sladkorja, 2 dkg razmočenega kvasa in kolikor treba tople vode. Še boljše bo, če vzameš namesto vode mleko, četudi kondenzirano. Testo dobro stepaj, da postane gladko. Odvzemi potem eno tretjino testa in mu vtepi 1—2 žlici sadnega medu in pest grozdicev. Pusti potem oboje testo, da vzhaja. Stresi vzhajano belo testo na potresen prt, ga z roko nekoliko razravnaj, stresi nanj še temno testo ter oboje zvaljaj. Zvij v štrukelj, deni na pekače in speci, ko še nekoliko vzide.

Suhe juhine zelenjave. Korenje, peteršilj, zeleno in kolerabo skrbno očisti in zreži na drobne rezance. Lahko pa vse kar skrhljaš, kakor kisló repo. Tudi to vse prevri v vreli vodi in posuši. Sui zelenjavi dodaj še kaj suhih gob, graha, paradižnika, da imaš tako vse skupaj, kar rabiš za dobro juho in ni treba šele iskati po vrečicah. Predno zelenjavo rabiš, jo za nekaj ur ali čez noč namoči.

Koruzna torta. 5 dkg maščobe, 20 dkg sladkorja, 2 rumenjaka, 10 dkg koruzne moke, 5 dkg enotne moke, eno osminko litra mleka, pol zavitka pecilnega praška.